за наявності довіри населення до політичних керівників країни. Носієм політичної волі в антикорупційних реформах можуть бути громадянське суспільство і бізнес. Саме ці структури повинні та в змозі взяти на себе всю відповідальність за успішне проведення антикорупційних заходів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Корупція – ключова проблема України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.unian.ua/politics/1674397-prezident-litvi-nazvala-koruptsiyu-klyuchovoyu-problemoyu-ukrajini.html.
2. Чепелюк В. Досвід зарубіжних країн у боротьбі з корупцією / В. Чепелюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uspishnaukraina.com.ua/strategy/69/244.html.
3. Соловйов В.М. Протидія корупції та бюрократизму: досвід Китаю / В.М. Соловйов // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – Вип. 24. – С. 108-116. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2011_24_14.
4. В Китае за коррупцию – расстрел. Стоит ли вводить это у нас? / Аргументы и факты online. – 2009. – № 25. – 17 июля. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www. aif. ru/society/article/27494.
5. Becker G.S. Crime and Punishment : An Economic Approach / G.S. Becker // Journal of Political Economy. – 1968. – № 76. – P. 169–217.
6. Конвенція ООН проти корупції (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 року № 251-V) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_c16
7. Антикорупційна стратегія України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://official.chdu.edu.ua/article/view/60171.
8. Світовий досвід запобігання та протидії корупції: до питання про інтеграцію законодавства України до права Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.viche.info/journal/4201.
9. Проблеми рецепції антикорупційних механізмів розвинених країн в українську практику [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.viche.info/journal/2731.

УДК 351.74+519.72

СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ГАРАНТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Негодченко В.О., к. ю. н., доцент,
докторант кафедри адміністративного права та процесу
Харківський національний університет внутрішніх справ

У результаті узагальнення поглядів наукової спільноти та органів правотворення сформульовано визначення поняття «інформаційна безпека» та розмежовано його з поняттям «кібербезпека». У структурі інформаційної безпеки виділено інформаційну безпеку держави, інформаційну безпеку суспільства та інформаційну безпеку людини. Розкрито зміст інформаційної безпеки як об'єкта гарантування органами Національної поліції України. Повноваження Національної поліції у сфері інформаційної безпеки класифіковано на інституційні (пов'язані з дотриманням прав і свобод громадян у сфері інформації та реалізацією державної інформаційної політики) та правоохоронні (здійснюються на виконання завдань, покладених на органи Національної поліції України). Серед останніх виокремлено інформаційно-аналітичні повноваження, повноваження щодо користування інформаційними ресурсами, повноваження щодо протидії правопорушенням у сфері інформації.

Ключові слова: *інформаційна безпека, кібербезпека, Національна поліція, повноваження, правопорушення, інформація.*

В результате обобщения взглядов научного сообщества и органов правотворчества сформулировано определение понятия «информационная безопасность» и разграничено его с понятием «кибербезопасность». В структуре информационной безопасности выделены информационная безопасность государства, информационная безопасность общества и информационная безопасность человека. Раскрыто содержание информационной безопасности как объекта обеспечения органами Национальной полиции Украины. Полномочия Национальной полиции в сфере информационной безопасности классифицированы на институциональные (связанные с соблюдением прав и свобод граждан в сфере информации и реализацией государственной информационной политики) и правоохранительные (осуществляются на выполнение задач, возложенных на органы Национальной полиции Украины). Среди последних выделены информационно-аналитические полномочия, полномочия по пользованию информационными ресурсами, полномочия по противодействию правонарушениям в сфере информации.

Ключевые слова: *информационная безопасность, кибербезопасность, Национальная полиция, полномочия, правонарушения, информация.*

Nehodchenko V.O. SPECIFICS OF ACTIVITY OF AUTHORITIES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE CONCERNING INFORMATION SECURITY

As a result of generalization of scientific community and rule-making bodies' views a definition of "information security" conception is formulated and differentiated from the conception of "cybersecurity". In the structure of information security there are distinguished state information security, society information security and human information security. Revealed the essence of information security as an object of security by the authorities of the National Police of Ukraine. Powers of the National Police of Ukraine are classified as institutional (concerned with observance of rights and liberties of citizens in the field of information and implementation of state information policy) and law enforcement (execute for performance of tasks imposed on authorities of the National Police of Ukraine). Among the latter informational-analytical powers, information resources use powers, powers concerning countering information offences.

Key words: *information security, cybersecurity, National Police, powers, offences, information.*

Постановка проблеми. У рамках гарантування національної безпеки нашої держави пріоритетного значення набуває мінімізація уразливості державних інформаційних ресурсів, інформаційних ресурсів суб'єктів приватного права, а також мережевої інфраструктури органів державної влади та місцевого самоврядування у разі різноманітних надзвичайних ситуацій, зокрема таких, що виникли під час зламу, навмисного пошкодження, кібератак тощо. Зважаючи на це, важливого значення набуває активізація зусиль усіх суб'єктів гарантування інформаційної безпеки держави у напрямі адекватної державної політики інформаційної безпеки, яка також повинна враховувати усі форми та прояви інформаційних загроз і визначати ефективні шляхи протидії їм.

Національна поліція України як центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, також не може стояти осторонь проблем, що стосуються інформаційної сфери нашої держави. Адже відсутність адекватних дій на такі загрози є фактором, що призводить до вчинення багатьох злочинів проти цілісності та недоторканності нашої держави, власності, встановленого порядку дій органів державної влади тощо.

Отже, актуальність гарантування інформаційної безпеки Національною поліцією України не викликає заперечень. Водночас необхідно з'ясувати сутність інформаційної безпеки, її ознаки та зміст як ключового об'єкта забезпечення Національною поліцією України. Зазначене дозволить нам на належному рівні визначити напрями оптимізації діяльності поліції в цій сфері, а також розробити науково-обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства, яке регулює питання національної та інформаційної безпеки нашої держави.

Ступінь розробленості проблеми. Що стосується точок зору науковців стосовно з'ясування змісту поняття «інформаційна безпека», то слід зазначити, що цьому питанню присвятили свої праці такі науковці, як І. Арістова, О. Баранов, О. Береза, І. Близюк, І. Боднар, Л. Борисова, Н. Волошина, О. Довгань, М. Дзюба, Я. Жарков, Я. Малик, В. Петрик, В. Супрун, В. Тацій, В. Цимбалюк, М. Швець та ін. Проте хотілося б підкреслити, що і сьогодні у науковій літературі досі триває дискусія щодо його визначення. У зв'язку із цим розглянемо найбільш поширені погляди на зміст терміна «інформаційна безпека».

Виклад основного матеріалу. Так, на думку Б. Кормича та П. Біленчука, інформаційна безпека є невід'ємною складовою частиною національної безпеки. Наголошується, що інформаційний аспект національної безпеки є її невід'ємним компонентом, інформаційна безпека не може існувати поза межами загальної національної безпеки, національна безпека не буде всеохоплювальною в разі позбавлення своїх інформаційних векторів [1, с. 92].

Відповідно до думки П. Біленчука інформаційна безпека України як важлива складова частина національної безпеки передбачає системну превентивну діяльність органів державної влади щодо надання гарантій інформаційної безпеки особі, соціальним групам та суспільству загалом, що спрямована на досягнення достатнього для розвитку державності та соціального прогресу рівня духовного та інтелектуального потенціалу країни [2, с. 19–20].

Отже, можна дійти висновку, що відповідно до підходу наведених вище науковців інформаційна безпека, як невід'ємна компонента національної безпеки, має трактуватися з урахуванням змісту більш широкого поняття – національної безпеки України.

Як уже зазначалося, існують й інші підходи щодо трактування поняття «інформаційна безпека». Так, одні науковці (зокрема, Б. Кормич) розглядають її як стан [1, с. 109], інші (наприклад, Л. Харченко, В. Ортинський, І. Керницький) – як процес [3] або діяльність [4, с. 454]. Існують підходи, відповідно до яких інформаційна безпека розуміється як здатність [5], комплекс заходів [6, с. 34], система гарантій [7, с. 167] тощо.

Здебільшого інформаційну безпеку розуміють як відповідний стан, що підтверджують подальші наукові дослідження. Інформаційна безпека – це стан захищеності особи, суспільства і держави, за якого досягається інформаційний розвиток (технічний, інтелектуальний, соціально-політичний, морально-етичний) і за якого сторонні інформаційні впливи не завдають їм суттєвої шкоди [8]. На думку В. Ортинського, І. Керницького та З. Живка, інформаційна безпека – стан захищеності інформаційного простору, який забезпечує формування й розвиток цього простору в інтересах особистості, суспільства та держави [4]. Схожої думки дотримується В. Фомін, який схиляється до розуміння інформаційної безпеки як певного стану захищеності від загроз інформаційного характеру [9].

Слід звернути увагу на підхід Л. Бурячка, В. Толубка, В. Хорошка та С. Толюпи, які у найзагальнішому розумінні розглядають інформаційну безпеку як такий стан захищеності інформаційного простору держави, за якого неможливо завдати збитку властивостям об'єкта безпеки, що стосуються інформації та інформаційної інфраструктури, і який гарантує безперешкодне формування, використання й розвиток національної інфосфери в інтересах оборони [10, с. 12].

Існує підхід, відповідно до якого інформаційна безпека трактується як стан захищеності національних інтересів України в інформаційній сфері, за якого не допускається (або зводиться до мінімуму) завдання шкоди особі, суспільству, державі через: неповноту, несвоєчасність, недостовірність інформації; несанкціоноване розповсюдження та використання інформації; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки функціонування інформаційних технологій [11].

Підводячи проміжні підсумки, можна сказати, що науковці під інформаційною безпекою здебільшого розуміють стан захищеності визначених на законодавчому рівні інтересів людини, суспільства та держави в інформа-

ційній сфері, за якого створюються належні умови для формування та розвитку інформаційного простору, забезпечуються права та свободи громадян в інформаційній сфері тощо.

Надалі перейдемо до нормативних визначень категорії «інформаційна безпека». Відповідно до Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» інформаційна безпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, за якого запобігається нанесення шкоди через: неповноту, невчасність та невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване розповсюдження, використання і порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації [12].

Відповідно до проекту доктрини інформаційної безпеки України, розробленої на виконання рішення Ради національної безпеки й оборони України від 28 квітня 2014 р. «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України», уведеним у дію Указом Президента України від 1 травня 2014 р. № 449, інформаційна безпека є важливою самостійною сферою гарантування національної безпеки, яка характеризує стан захищеності національних інтересів в інформаційній сфері від зовнішніх та внутрішніх загроз і являє собою сукупність інформаційно-психологічної (психофізичної) та інформаційно-технологічної безпеки держави [13].

Згідно з положеннями проекту концепції інформаційної безпеки держави, розробленим Міністерством інформаційної політики України у 2015 р., інформаційна безпека – стан захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якого запобігається завдання шкоди через неповноту, несвоєчасність і недостовірність поширюваної інформації, порушення цілісності та доступності інформації, несанкціонований обіг інформації з обмеженим доступом, а також через негативний інформаційно-психологічний вплив та умисне спричинення негативних наслідків застосування інформаційних технологій [14].

Отже, узагальнено можна говорити, що законодавці під інформаційною безпекою розуміють стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, за якого забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам в інформаційній сфері.

Узагальнюючи погляди наукової спільноти та органів правотворення, інформаційну безпеку можна визначити як стан захищеності визначених на законодавчому рівні інтересів людини, суспільства та держави, за яким створюються належні умови для формування та розвитку інформаційного простору України, забезпечуються інформаційні права та свободи громадян, здійснюється своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам в інформаційній сфері.

Необхідно зазначити, що останнім часом у науковій літературі доволі активно починає застосовуватися термін «кібербезпека», проте практично відсутні погляди науковців стосовно з'ясування того, чи є терміни «інформаційна безпека» та «кібербезпека» тотожними, чи вони співвідносяться між собою як загальне та часткове. У зв'язку із цим хотілося би звернути увагу на нижчезазначені положення. На думку О. Баранова, під кібербезпекою слід розуміти:

– інформаційну безпеку в умовах використання комп'ютерних систем та/або телекомунікаційних мереж;

– такий стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави в умовах використання комп'ютерних систем та/або телекомунікаційних мереж, за якого мінімізується завдання їм шкоди через: неповноту, невчасність та невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки функціонування інформаційних технологій; несанкціоноване поширення, використання і порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації [15, с. 61].

У Стратегії кібербезпеки України наголошується, що кібербезпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави в кіберпросторі, що досягається комплексним застосуванням сукупності правових, організаційних, інформаційних заходів [16].

Зважаючи на вищевикладене, вважаємо, що поняття «інформаційна безпека» за своїм змістом є ширшим поняттям, ніж «кібербезпека». Така думка зумовлена тим, що в рамках гарантування кібербезпеки основний акцент робиться здебільшого на здійсненні різноманітних заходів (організаційних, правових) у сфері комп'ютерних систем та/або телекомунікаційних мереж, тобто йдеться насамперед про «цифрове середовище» або наголошується на недопущенні порушень прав і свобод громадян, суспільства та держави в інформаційній сфері за допомогою таких систем (мереж). Натомість, говорячи про інформаційну безпеку, маємо на увазі й реальний простір, що склався навколо людини і стосується не тільки комп'ютерних мереж, а й інших каналів розповсюдження інформації. Кібербезпека здебільшого уособлює в собі «технологічний аспект» інформаційної безпеки (безпеки цифрового простору), викликаний бурхливим розвитком інформаційно-комунікаційних технологій.

Законодавство України відносить Національну поліцію до суб'єктів гарантування інформаційної безпеки відповідно до Закону України «Про Національну безпеку» [17], згідно з яким міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Служба безпеки України та Служба зовнішньої розвідки України в межах своїх повноважень забезпечують виконання передбачених Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України завдань, здійснюють реалізацію концепцій, програм у сфері національної

безпеки, підтримують у стані готовності до застосування сили та засоби гарантування національної безпеки. Проект Концепції інформаційної безпеки України визначає МВС України, яке спрямовує діяльність Національної поліції України, суб'єктом реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки. Водночас Стратегією кібербезпеки України [16] (яка є складовою частиною інформаційної безпеки) на Національну поліцію України покладається: забезпечення захисту прав і свобод людини та громадянина, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань у кіберпросторі; запобігання, виявлення, припинення та розкриття кіберзлочинів; підвищення поінформованості громадян про безпеку в кіберпросторі.

Отже, роль і повноваження Національної поліції України у гарантуванні інформаційної безпеки держави зумовлюються декількома факторами: 1) місцем Національної поліції в системі правоохоронних органів загалом та в системі органів внутрішніх справ зокрема; 2) характером виконуваних завдань; 3) структурою Національної поліції та системою органів і підрозділів Національної поліції, яка є суттєво оновленою, порівняно зі структурою міліції, та більш пристосованою до протидії сучасним загрозам інформаційній безпеці людини, суспільства та держави загалом; 4) специфікою форм гарантування інформаційної безпеки: правова (або законодавча) та технічна; 5) необхідністю дотримання прав і свобод людини та громадянина одночасно із застосуванням заходів щодо гарантування інформаційної безпеки.

Законом України про Національну поліцію закріплено норми, що регулюють діяльність поліції в інформаційній сфері, її повноваження щодо використання інформаційних ресурсів та протидії правопорушенням у сфері інформації. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України (зокрема у сфері інформації). Вона також забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, гарантування публічної безпеки і порядку [18]. Поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законом. Слід відмітити, що поліція може оприлюднювати (поширювати) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законом [18].

До правоохоронних повноважень поліції щодо гарантування інформаційної безпеки держави можна віднести: 1) здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень у сфері інформації; 2) виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень у сфері інформації, вжиття у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; 3) вжиття заходів із метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень у сфері інформаційної безпеки; 4) вжиття заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення у сфері інформаційної безпеки; 5) здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері інформації та інформаційної безпеки в межах визначеної підслідності; 6) розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, які вчинили вищезазначені правопорушення; 7) у випадках, визначених законом, здійснення проваджень у справах про адміністративні правопорушення у сфері інформації, прийняття рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечення їх виконання [18].

До повноважень поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення можна віднести: 1) формування баз даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України; 2) користування базами (банками) даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади; 3) здійснення інформаційно-пошукової та інформаційно-аналітичної роботи [18].

Діяльність поліції, пов'язана із захистом і обробкою персональних даних, здійснюється на підставах, визначених Конституцією України та Законом України «Про захист персональних даних». Поліція має безпосередній оперативний доступ до інформації та інформаційних ресурсів інших органів державної влади за обов'язковим дотриманням Закону України «Про захист персональних даних». Інформація про доступ до бази (банку) даних повинна фіксуватися та зберігатися в автоматизованій системі обробки даних, включно з інформацією про поліцейського, який отримав доступ, та про обсяг даних, доступ до яких було отримано. Кожна дія поліцейського щодо отримання інформації з інформаційних ресурсів фіксується у спеціальному електронному архіві, ведення якого покладається на службу інформаційних технологій Міністерства внутрішніх справ України [18].

Одним із важливих напрямів діяльності органів Національної поліції, який має безпосереднє відношення до гарантування інформаційної безпеки, є реалізація державної політики у сфері протидії кіберзлочинності. Із цією метою у структурі Національної поліції створено Департамент кіберполіції як міжрегіональний територіальний орган. Основними завданнями Департаменту кіберполіції у сфері гарантування інформаційної безпеки є: а) участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики щодо попередження та протидії кримінальним правопорушенням, механізм підготовки, учинення або приховування яких передбачає використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (далі – сфера протидії кіберзлочинності); б) сприяння в порядку, передбаченому чинним законодавством, іншим підрозділам Національної поліції України у попередженні, виявленні та припиненні кримінальних правопорушень [19].

З метою гарантування інформаційної безпеки Департамент кібербезпеки наділений відповідними функціями:

– визначення, розроблення та забезпечення реалізації комплексу організаційних та практичних заходів, спрямованих на попередження та протидію кримінальним правопорушенням у сфері протидії кіберзлочинності;

– у межах наданих повноважень вжиття необхідних оперативно-розшукових заходів щодо викриття причин і умов, які призводять до вчинення кримінальних правопорушень у сфері протидії кіберзлочинності;

– визначення основних напрямів роботи і тактики оперативно-службової діяльності у сфері протидії кіберзлочинам;

– вжиття передбачених законодавством заходів щодо збирання і узагальнення інформації стосовно об'єктів, що становлять оперативний інтерес, зокрема об'єктів сфери телекомунікацій, інтернет-послуг, банківських установ і платіжних систем із метою попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень;

– проведення серед населення роз'яснювальної роботи з питань дотримання законодавства України у сфері використання новітніх технологій, а також захисту та протидії кіберзагрозам у повсякденному житті;

– забезпечення у порядку, передбаченому законодавством України, формування й наповнення інформаційних масивів даних, автоматизованих інформаційних систем відповідно до потреб службової діяльності;

– за погодженням із керівництвом Національної поліції України організація і проведення комплексних і цільових оперативно-профілактичних заходів на території держави чи окремих регіонів, зокрема за участю правоохоронних органів інших країн;

– внесення в установленому порядку пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері протидії кіберзлочинності, а також участь у розробленні та опрацюванні проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів у цій сфері [19] тощо.

Працівники Департаменту мають право: 1) здійснювати оперативно-розшукову діяльність, спрямовану на виявлення та припинення злочинів у сфері протидії кіберзлочинності, а також комплексне використання джерел оперативної інформації, можливостей оперативних підрозділів та застосування оперативно-технічних засобів під час провадження в оперативно-розшукових справах, контроль за використанням коштів, призначених для проведення цієї роботи; 2) здійснювати оперативно-технічні заходи за оперативно-розшуковими справами, що знаходяться в їх провадженні; 3) в установленому порядку запитувати та отримувати від посадових осіб органів внутрішніх справ і органів державної влади документи, довідкові та інші матеріали (у письмовій або усній формі), необхідні для прийняття рішень із питань забезпечення реалізації державної політики у сфері протидії кіберзлочинності; 4) користуватися в установленому законодавством порядку базами даних Національної поліції України, МВС та інших державних органів із питань, що належать до компетенції Департаменту, а також інші права, передбачені законодавством [19].

Реалізуючи державну політику у сфері інформаційної безпеки відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. та Указу Президента України «Про затвердження рішення Ради національної безпеки й оборони України від 6 травня 2015 р. «Про Стратегію національної безпеки України», пріоритетами гарантування інформаційної безпеки Національною поліцією України можна визначити такі:

– участь у створенні інтегрованої системи оцінки інформаційних загроз та оперативного реагування на них;

– участь у розробленні і реалізації скоординованої інформаційної політики органів державної влади;

– протидія інформаційним операціям проти України, маніпуляціям суспільною свідомістю і поширенню спотвореної інформації, захист національних цінностей та зміцнення єдності українського суспільства;

– забезпечення неухильного дотримання конституційних прав громадян на свободу слова, доступ до інформації, недопущення неправомірного втручання органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у діяльність засобів масової інформації, заборони цензури, дискримінації в інформаційній сфері;

– виявлення суб'єктів українського інформаційного простору, що створені та/або використовуються Росією для ведення інформаційної війни проти України, та унеможливлення їхньої підривної діяльності;

– удосконалення професійної підготовки особового складу у сфері інформаційної безпеки, упровадження освітніх програм із медіакультури;

– запобігання поширенню засобами масової інформації культу насильства, жорстокості, порнографії;

– протидія комп'ютерній злочинності та комп'ютерному тероризму;

– запобігання розголошенню інформації, яка становить державну таємницю, або іншої інформації з обмеженим доступом, спрямованої на задоволення потреб і забезпечення захисту національних інтересів суспільства і держави.

Висновки. Проведене дослідження сутності інформаційної безпеки як об'єкта забезпечення Національною поліцією України дозволяє зробити такі висновки та узагальнення:

1. Інформаційна безпека – це стан захищеності визначених на законодавчому рівні інтересів людини, суспільства та держави, за якого створюються належні умови для формування та розвитку інформаційного простору України, забезпечуються інформаційні права та свободи громадян, здійснюється своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам в інформаційній сфері.

2. У структурі інформаційної безпеки доцільно виділити: інформаційну безпеку держави, інформаційну безпеку суспільства та інформаційну безпеку людини.

3. Як об'єкт забезпечення органами Національної поліції України інформаційна безпека представляє собою стан захищеності прав і свобод громадян, інтересів суспільства та держави у сферах отримання, збереження, користування та розповсюдження інформації, за якого Національною поліцією України здійснюється реалізація державної інформаційної політики, виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних інформаційних загроз національним інтересам, протидія злочинам та іншим правопорушенням в інформаційній сфері.

4. Повноваження Національної поліції можна розділити на такі групи:

– інституційні (пов'язані з дотриманням прав і свобод громадян у сфері інформації та реалізацією державної інформаційної політики);

– правоохоронні (здійснюються на виконання завдань, покладених на органи Національної поліції України). Серед цих повноважень можна виділити інформаційно-аналітичні (здійснюються у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності Національної поліції), повноваження щодо користування інформаційними ресурсами, повноваження щодо протидії правопорушенням у сфері інформації (наприклад, кіберзлочинам). Такі заходи можуть здійснюватися як усередині органу (забезпечення власної інформаційної безпеки), так і щодо зовнішніх суб'єктів суспільних відносин, контроль за діяльністю яких покладений на Національну поліцію України.

5. Гарантуючи інформаційну безпеку людини, Національна поліція запобігає злочинам та правопорушенням, пов'язаним із реалізацією конкретною людиною прав у сфері інформації, проводить індивідуальну попереджувальну роботу, спрямовану на виявлення та усунення причин та умов цих правопорушень. Щодо інформаційної безпеки суспільства, то Національна поліція вживає ряд правових та організаційних заходів, спрямованих на гарантування безпеки інформації, виявлення та усунення факторів в інформаційній сфері, що можуть завдати збитків чи зашкодити реалізації інформаційних прав, потреб та інтересів країни та її громадян. У рамках гарантування державної інформаційної безпеки Національна поліція реалізує державну інформаційну політику, виробляє стратегії протидії злочинам у сфері інформації, організує взаємодію з іншими суб'єктами гарантування інформаційної безпеки держави тощо.

6. Звісно, Національна поліція не є провідним суб'єктом гарантування інформаційної безпеки, проте саме від ефективності її діяльності у цьому напрямі безпосередньо залежить дотримання процесуальних механізмів щодо збирання доказів в електронній формі, що стосуються злочину, удосконалення класифікації, методів, засобів і технологій ідентифікації та фіксації кіберзлочинів, проведення експертних досліджень, врегулювання питання можливості термінового здійснення процесуальних дій у режимі реального часу із застосуванням електронних документів та електронного цифрового підпису і т. ін.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кормич Б. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : [навч. посібник для студ. вищих навч. закл.] / Б. Кормич. – К. : Кондор, 2004. – 384 с.
2. Біленчук П. Інформаційна безпека України в контексті становлення стратегії національної безпеки держави / П. Біленчук, Ф. Медвідь // Бізнес і безпека. – 2008. – № 5. – С. 18–21.
3. Харченко Л. Інформаційна безпека України: Глосарій / Л. Харченко, В. Ліпкан, О. Логінов. – К. : Текст, 2004. – 135 с.
4. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : [навчальний посібник] / В. Ортинський, І. Керницький, З. Живко та ін. – К. : Правова єдність, 2009. – 544 с.
5. Певнев В. Математическая модель информационной безопасности / В. Певнев, М. Цуранов // Системы обработки информации. – 2010. – Вып. 3 (84). – С. 62–64.
6. Олійник О. Організаційно-правові засади захисту інформаційних ресурсів України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. Олійник. – К., 2006. – 191 с.
7. Тихомиров О. Класифікації забезпечення інформаційної безпеки / О. Тихомиров // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 164–168
8. Петрик В. Сутність інформаційної безпеки держави, суспільства та особи / В. Петрик // Юридичний журнал. – 2005. – № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3222.
9. Фомін В. Сутність і співвідношення понять «інформаційна безпека», «інформаційна війна» та «інформаційна боротьба» / В. Фомін, А. Рось // Наука й оборона. – 1999. – № 4. – С. 23–32.
10. Інформаційна та кібербезпека: соціотехнічний аспект : [підручник] / [В. Бурячок, В. Толубко, В. Хорошко, С. Толюпа] ; за заг. ред. д. т. н., проф. В. Толубка. – К. : ДУТ, 2015. – 288 с.
11. Актуальні проблеми інформаційної безпеки України (аналітична доповідь УЦЕПД) // Національна безпека і оборона. – 2001. – № 1. – С. 2–59.
12. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 9 січня 2007 р. № 537-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16?nreg=537-16&find=1&text=%E1%E5%E7%EF%E5%EA&x=0&y=0#w11.
13. Про Доктрину інформаційної безпеки України : Проект Указу Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=113319&cat_id=61025.
14. Проект Концепції інформаційної безпеки України від 9 червня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mip.gov.ua/ru/documents/30.html.
15. Баранов О. Про тлумачення та визначення поняття «кібербезпека» / О. Баранов // Правова інформатика. – 2014. – № 2 (42). – С. 54–62.
16. Про рішення Ради національної безпеки й оборони України від 27 січня 2016 р. «Про Стратегію кібербезпеки України» : Указ Президента України від 15 березня 2016 р. № 96 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 23. – Ст. 899.
17. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15.
18. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://goo.gl/fqcm7P.
19. Про затвердження Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України : Наказ Національної поліції України від 10 листопада 2015 р. № 85.